

Sygn. akt III AUa 88/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba (spr.) SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2014 r. w Gdańsku

sprawy W. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji W. F.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt VIII U 1131/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 88/14

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 5 czerwca 2013 r. i 27 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił W. F. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie osiągnął 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od decyzji z dnia 5 czerwca 2013 r., potraktowane jako odwołanie od decyzji z dnia 27 czerwca 2013 r. wniósł ubezpieczony W. F. wskazując, że w spornym okresie pracował jako kierowca karetki pogotowia ratunkowego, która to praca spełniała warunki uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 r. w sprawie VIII U 1131/13 oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

W. F. urodził się dnia (...), a więc ukończył wymagane 60 lat oraz udowodnił wymagany 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 12 lat, 11 miesięcy i 18 dni pracy w szczególnych warunkach. Dnia 18 kwietnia 2013 r. złożył wnioszek o emeryturę pomostową,

a organ rentowy w dniach 5 czerwca 2013 r. i 27 czerwca 2013 r. wydał zaskarżone decyzje. Organ rentowy nie uwzględnił jako pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od dnia 7 grudnia 1979 r. do 30 września 1995 r. oraz od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2009 r.

W okresie od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w SPZOZ (...) Pogotowia (...) w W. Rejon w P. na stanowisku kierowcy samochodu osobowego. Wóz sanitarny, którym kierował ubezpieczony nie był samochodem uprzywilejowanym. Przewożono nim chorych, materiały medyczne, krew. Przysługiwał mu dodatek za rozliczenie towarów. Z dniem 1 października 1995 r. ubezpieczonemu powierzono obowiązki kierowcy karetki. W okresie od dnia 1 października 1995 r. do dnia 30 września 2003 r. wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w SPZOZ (...) Pogotowia (...) w W. na stanowisku kierowcy karetki.

Sąd Okręgowy w rozważaniach prawnych odwołał się do treści art. 3-4, art. 15, art. 49 pkt 3 i art. 51 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 z 2008 r., poz. 1656 ze zm.).

W niniejszej sprawie kwestią sporną było, czy ubezpieczony w okresie od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. oraz od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 czerwca 2009 r. wykonywał prace w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy będąc zatrudnionym na stanowisku kierowcy pojazdów uprzywilejowanych (pkt 9 załącznika nr 2 do ustawy).

Sąd Okręgowy zważył, że praca wnioskodawcy w okresie od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, gdyż skarżący nie pracował jako kierowca karetki pogotowia ratunkowego. Wskazać należy, że dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych wnioskodawcy za sporny okres pracy była na bieżąco, bardzo dokładnie i skrupulatnie prowadzona. Z akt tych wynika m.in. że od 7 grudnia 1979 r. wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu osobowego. Pojazd ten nie był pojazdem uprzywilejowanym. Angaże kierowane do wnioskodawcy określają jego stanowisko jako kierowcy samochodu osobowego, bądź sanitarnego. W aktach osobowych znajduje się też zmiana umowy o pracę z dnia 1 października 1995 r., powierzająca z tą datą ubezpieczonemu obowiązki kierowcy karetki. Od tej daty aż do 30 września 2003 r. skarżący bez wątplenia wykonywał pracę w warunkach szczególnych, uznaną przez organ rentowy. Sąd Okręgowy zważył, iż zakres obowiązków kierowcy samochodu osobowego, znacząco różnił się od zakresu obowiązków kierowcy karetki. Wobec obszernej i dokładnej dokumentacji dotyczącej przebiegu pracy zawodowej wnioskodawcy Sąd Okręgowy oparł na niej swoje ustalenia, nie dając wiary zeznaniom świadków i wnioskodawcy we fragmencie, w którym zeznawali, że w sezonie wakacyjnym kierownik typował kierowców według grafików do pracy na stanowisku kierowcy karetki w podstacji pogotowia w J.. Świadczenie wskazywali, iż odbywało się to bez zmiany angażu. Pracowali tak co roku, około 2,5 miesiąca, nie biorąc w tym okresie urlopów. Nie znajduje to jednak odzwierciedlenia w aktach osobowych ubezpieczonego, który przynajmniej dwukrotnie był w tym okresie na urlopie.

W związku z uznaniem, że praca wnioskodawcy w okresie od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, Sąd Okręgowy uznał za bezprzedmiotowe rozstrzygnięcie kwestii, czy ubezpieczony w pozostałych spornych okresach zatrudnienia od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2009 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach. Ustalenie tej kwestii nie mogło bowiem w jakikolwiek sposób wpłynąć na rozstrzygnięcie w niniejszej

sprawie. W tym kontekście Sąd w całości podziela zapatrywanie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., II UKN 147/00, OSNP 2002/16/389).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, oddalił odwołanie ubezpieczonego W. F..

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i przyznanie emerytury poprzez uwzględnienie okresów pracy w szczególnych warunkach, a nadto przyjęcie dodatkowo jako dowodu w sprawie - przesłuchanie dwóch świadków: Z. M. i J. S., którzy potwierdzą dodatkowo, że pracował w sezonie letnim w J. jako kierowca karetki będącej pojazdem uprzywilejowanym.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że przez okres od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. na okres sezonu letniego, to jest po 2,5 miesiąca pracował jako kierowca karetki, co na skutek reorganizacji służb w SPZOZ oraz (...) nie znalazło w późniejszych dokumentach odzwierciedlenia bez jego winy. Tak pracowali koledzy, którzy przeszli na emerytury z zaliczeniem pracy w sezonie letnim na karetkach pogotowia. Sporządzane były grafiki pracy, a tylko dwa razy w okresie letnim w tym całym czasokresie zatrudnienia korzystał z urlopu, co wobec Sądu miało mieć znaczenie, że nie była to praca ciągła. Skarżący podniósł, że nie jest jego winą, że pracodawca nie dokonał prawidłowych zapisów, ani nie zmieniał angaży.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy W. F. podlegała oddaleniu jako niezasadna.

Przedmiotem postępowania apelacyjnego była ocena, czy ubezpieczony ma prawo do emerytury pomostowej.

Przeprowadzona przez Sąd I instancji ocena zgromadzonych w postępowaniu dowodów, jako respektująca wskazania wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., zasługuje na aprobatę. Stanowiła ona podstawę poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych sprawy istotnych dla rozstrzygnięcia, które z kolei były oparciem dla trafnych wniosków natury prawnej.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji (za wyjątkiem ustalenia wymiaru stażu pracy w warunkach szczególnych), a jako że traktuje je jako własne, brak jest podstaw do ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., nr 24, poz. 776).

Wskazać należy, że zgodnie z przepisami art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; dalej ustawa emerytalna) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, zostaną ustanowione emerytury pomostowe. Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r.

o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 z 2008 r., poz. 1656; dalej ustawa o emeryturach pomostowych), która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Emerytury pomostowe, choć są świadczeniami emerytalnymi, różnią się od „zwykłych” emerytur (wyplacanych na podstawie ustawy emerytalnej osobom, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny) (tak Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09, OTK-A 2010/3/21). Emerytura pomostowa to świadczenie przysługujące z nowego systemu emerytalnego (art. 24 ust. 2 i

3 ustawy emerytalnej) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. zatrudnionych w szczególnych warunkach/charakterze, którzy nie mają prawa do emerytury określonej w przepisach art. 32, art.

33, art. 39, art. 40, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e i art. 184 ustawy emerytalnej oraz art. 88 Karty Nauczyciela, zwłaszcza z uwagi na niespełnienie, do końca 2008 r., warunków nabycia uprawnień

do tych świadczeń. Świadczenie to spełnia funkcję emerytury z tytułu obniżonego (niższego) wieku emerytalnego (art. 32 ustawy emerytalnej), a zatem zostało wprowadzone ze względu na obiektywne okoliczności szybszego niż normalnie pogarszania się, wraz ze starzeniem się organizmu człowieka, zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia z uwagi na jego specyfikę, tj. szczególne warunki lub charakter pracy. Jednak w porównaniu do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym istotnie zawężono krąg ubezpieczonych-pracowników uprawnionych do emerytury pomostowej, zasadniczo kierując się przy tworzeniu wykazów prac w szczególnych warunkach/charakterze (załączniki nr 1-2 do ustawy o emeryturach pomostowych) kryteriami medycznymi z zakresu medycyny pracy (tak Kamil Antonów, Marcin Bartnicki, Bartosz Suchacki, Ustawa o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz [komentarz do art. 24; uwagi do punktu 3], ABC, 2009, wyd. III). Rozwiązania zawarte w tej ustawie dotyczą osób objętych pracowniczym systemem ubezpieczeń społecznych i mają charakter przejściowy oraz obejmują zamkniętą liczbę określonych podmiotów (zob. uzasadnienie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych dostępne na internetowej stronie Sejmu, VI kadencja, nr druku: 1070).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę

na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy. Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac

o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

2)ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej,

6)po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku w niniejszym składzie podzielił pogląd prawny wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62, w którym wskazano, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. Osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

W załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych stanowiącym wykaz prac o szczególnym charakterze pod poz. 9 wskazano prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych.

Z okoliczności sprawy wynika, że ubezpieczony urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., legitymuje się stażem pracy w wymiarze co najmniej 25 lat, ukończył 60 rok życia oraz rozwiązał stosunek pracy. Organ rentowy jako okresy pracy w warunkach szczególnych zaliczył okresy: od dnia 1 października 1995 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (3 lat i 3 miesiące), od dnia 1 stycznia 1999 r.

do dnia 30 września 2003 r. (4 lat, 9 miesięcy) oraz od dnia 13 października 2003 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. (5 lat, 2 miesiące i 19 dni) (karta przebiegu zatrudnienia – k. 45 a.r.dot. wn. o em.pom.), co stanowi łącznie 13 lat, 2 miesiące i 19 dni, a nie jak błędnie obliczył pozwany – 12 lat, 11 miesięcy i 18 dni.

Sąd Apelacyjny analizując materiał dowodowy zgromadzony w sprawie uznał, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że praca wnioskodawcy w okresie od dnia 7 grudnia 1979 r. do dnia 30 września 1995 r. w SPZOZ (...) Pogotowia (...) w W. Rejon w P. – w podstacji pogotowia w J. w sezonie letnim, wbrew twierdzeniom apelującego, nie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Podzielić należy stanowisko Sądu I instancji,

że dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych wnioskodawcy za sporny okres pracy była na bieżąco, bardzo dokładnie i skrupulatnie prowadzona. W umowach o pracę z dnia 7 i 21 grudnia 1979 r. wskazano stanowisko pracy – kierowca samochodu osobowego, a w angażach ze spornego okresu wskazywano – kierowca samochodu osobowego lub kierowca samochodu sanitarnego. Dopiero z dniem 1 października 1995 r. zmieniono ubezpieczonemu stanowisko pracy powierzającą

z tą datą obowiązki kierowcy karetki, które wykonywał do dnia 30 września 2003 r. (a.o.-k. 41 a.s.). Również ze świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 30 września 2003 r. wystawionym przez SPZOZ (...) Pogotowia (...) w W. wynika,

że wnioskodawca pracował jako kierowca karetki od dnia 1 października 1995 r. do dnia 30 września 2003 r. (k. 40 a.r.dot. wn. o em.pom.)

Zdaniem Sądu II instancji powyższych wniosków płynących z rzetelnie prowadzonej dokumentacji pracowniczej nie mogą podważyć zeznania świadków i zeznania ubezpieczonego.

Wnioskodawca w postępowaniu apelacyjnym twierdził, że w latach 1979 r. do 1995 r. pracował w podstacji pogotowia w J. przez okres 2-3 miesięcy (od 1 czerwca do 31 sierpnia) jako kierowca karetki.

Świadek M. M. zeznał natomiast, że wnioskodawca pracował jako kierowca karetki w okresie letnim w latach 80 – tych, około 6 lat (zeznania świadka – k. 60 a.s., zapis na płycie CD 00:27:00-00:34:49 - k. 61 a.s.).

Świadek L. S. zeznał, że nie pamięta w jakich latach wnioskodawca pracował w sezonie letnim jako kierowca karetki. Świadek nie był w pełni przekonany, czy ubezpieczony co roku pracował w miesiącach letnich na ww. stanowisku (zeznania świadka – k. 60-60v a.s., zapis na płycie CD 00:34:49-00:44:46 - k. 61 a.s.).

Wnioskodawca przesłuchiwany w charakterze strony przed Sądem Okręgowym zeznał, że pracował jako kierowca karetki w miesiącach wakacyjnych od osiemdziesiątego roku (przesłuchanie wnioskodawcy – k. 60-60v a.s., zapis na płycie CD 00:01:52-00:17:21, 00:45:13-00:50:03 – k. 61 a.s.).

Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że ubezpieczony w spornym okresie był przynajmniej dwukrotnie na urlopie.

Mając na względzie powyższe okoliczności nie można stwierdzić, że wnioskodawca wykazał, aby w latach od 1979 r. do 1995 r. pracował w podstacji pogotowia w J. przez okres 2-3 miesięcy (od 1 czerwca do 31 sierpnia, czy też od 15 czerwca do 31 sierpnia) jako kierowca karetki. Na podstawie zgromadzonego materiału dowodnego nie można było stwierdzić, że w każdym ze spornych lat wnioskodawca wykonywał pracę kierowcy karetki.

W sytuacji, gdyby uznać, że również okres zatrudnienia od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 czerwca 2009 r. (okres nieopłacenia przez pracodawcę składek na Fundusz Emerytur Pomostowych) na stanowisku kierowcy karetki pogotowia ratunkowego był pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, to dodanie 6 miesięcy do stażu ubezpieczonego - 13 lat, 3 miesiące i 19 dni, nie spowoduje spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat pracy o szczególnych charakterze. Tym samym oznacza to, że nie nabył on prawa do emerytury pomostowej.

Istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Zatem sąd nie może jednocześnie stwierdzić, że ubezpieczony spełnia, co niektóre tylko warunki powstania prawa do świadczenia, oddalając przy tym jego odwołanie od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego (wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2000 r., II UKN 147/00, OSNP 2002, Nr 16, poz. 389).

Sąd Apelacyjny oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji dotyczące dowodu z zeznań świadków.

Biorąc pod uwagę poczynione wyżej ustalenia i rozważania w ocenie Sądu Odwoławczego apelacja ubezpieczonego była nieuzasadniona, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji wyroku.